

Spørsmål til høring

Vi forventer ikke at dere svarer på alle spørsmålene. Noen av spørsmålene er i hovedsak rettet mot offentlig sektor som tilbyr data, mens andre spørsmål er rettet mot brukere av dataene (næringsliv, forskning, presse, sivilsamfunn, osv.). Dere kan svare på spørsmålene som er relevant for dere.

Høringen er åpen, og alle kan sende inn innspill. Rådet ber om at svar sendes inn ved hjelp av denne svarmalen.

Navn, enten på virksomheten du representerer, eller deg som privatperson:

Skriv her: **Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)**

Hva beskriver best deg/dere som avsender:

- ☒ Offentlig virksomhet (statlig, kommunal eller fylkeskommunal)
- ☐ Næringsliv (privat virksomhet eller bransjeorganisasjon)
- ☐ Forskning eller utdanning
- ☐ Presse eller medier
- ☐ Sivilsamfunn eller interesseorganisasjon
- ☐ Privatperson
- ☐ Annen – Beskriv gjerne her:

1. Veilederens relevans og nytteverdi

På hvilken måte kan veilederen være nyttig for offentlige virksomheter som tilgjengeliggjør data?

DSB vurderer at veilederen gir en nyttig og oversiktlig innføring i sentrale prinsipper og anbefalinger for tilgjengeliggjøring av data fra offentlig sektor. Veilederen samler relevante krav og anbefalinger på ett sted, og vil kunne bidra til mer enhetlig praksis på tvers av offentlig sektor.

Særlig vurderes fokuset på metadata, datakvalitet, standardisering, API-er og FAIR-prinsippene som nyttig. Veilederen vil kunne fungere som et praktisk hjelpemiddel både for virksomheter som er tidlig i arbeidet med datadeling og for virksomheter som ønsker å videreutvikle eksisterende praksis.

Et sentralt mål er at data skal være enkle å finne, forstå og ta i bruk. Rådet ønsker særlig innspill fra virksomheter og personer som **bruker data** fra offentlig sektor.

Dekker veilederen de behovene dere har som brukere av offentlige data? Er det viktige brukerbehov som ikke er omtalt?

DSB vurderer at veilederen i stor grad dekker sentrale brukerbehov knyttet til tilgjengeliggjøring og videre bruk av data.

Fra et samfunnssikkerhets- og beredskapsperspektiv kan det vurderes om betydningen av tilgangsstyrte data og data med sikkerhetsmessige begrensninger bør omtales tydeligere. For mange beredskapsaktører er tilgang til oppdaterte og pålitelige data avgjørende, samtidig som enkelte datasett ikke kan gjøres åpent tilgjengelige.

Hva kan man gjøre i offentlig sektor gjøre for å sikre at veilederen blir tatt i bruk og har en positiv effekt?

DSB mener veilederen bør forankres gjennom eksisterende styringsmekanismer, veiledningsmaterieell og kompetansehevende tiltak. Det bør også legges til rette for praktiske eksempler, maler og erfaringsdeling mellom virksomheter.

Videre bør veilederen ses i sammenheng med etablerte nasjonale infrastrukturer og løsninger for datadeling, herunder [Data.norge.no](https://data.norge.no), Geonorge og andre relevante fagspesifikke datakataloger.

Rådet foreslår at veilederen erstatter Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data ([lenke til regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)). Rådet mener at en veileder er mer fleksibel og enklere å holde oppdatert. Samtidig kan en veileder oppfattes som mindre forpliktende enn et rundskriv og/eller retningslinjer. Hvilke fordeler og ulemper ser dere med at det er en veileder fremfor retningslinjer?

DSB ser positivt på at dokumentet utformes som en veileder. Dette gir større fleksibilitet og gjør det enklere å oppdatere innholdet i takt med teknologisk utvikling, nye behov og endringer i regelverk.

Samtidig kan en veileder oppfattes som mindre forpliktende enn retningslinjer. Det er derfor viktig at veilederen får god synlighet og aktivt brukes som støtte for virksomhetenes arbeid med datadeling og dataforvaltning. DSB støtter rådets vurdering om at fordelene ved en fleksibel og oppdaterbar veileder veier tyngre enn ulempene.

2. Skillet mellom krav og anbefalinger

Veilederen skiller mellom gjeldende og kommende rettslige krav på den ene siden, og anbefalinger for god praksis på den andre siden. Rådet ønsker innspill på om denne balansen er hensiktsmessig og forståelig.

Er forskjellen på krav og anbefalinger hensiktsmessig og forståelig? Er det anbefalinger som i realiteten er krav, og i så fall, etter hvilket regelverk?

DSB vurderer at skillet mellom krav og anbefalinger generelt er tydelig og hensiktsmessig.

Flere av anbefalingene representerer etablert god praksis og vil i mange tilfeller være viktige for å realisere målsettingene om deling og videre bruk av data. DSB mener likevel det er hensiktsmessig å opprettholde skillet mellom juridiske krav og anbefalinger for å gi virksomhetene nødvendig fleksibilitet.

DSB vurderer at den valgte tilnærmingen gjør veilederen enklere å bruke som et praktisk hjelpemiddel for virksomheter som arbeider med tilgjengeliggjøring og deling av data.

3. FAIR-prinsippene

Veilederen viser til de internasjonale FAIR-prinsippene. FAIR står for *Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*. Dette er en større endring sammenlignet med de nåværende retningslinjene ved tilgjengeliggjøring av offentlige data. Rådet har selv definert ambisjonsnivåene, som en hjelp for offentlige virksomheter når de skal vurdere hvilke prinsipper de bør etterleve.

På hvilken måte har det en verdi for databrukere om offentlig sektor i større grad etterlever FAIR-prinsippene? Eventuelt hvis det ikke har verdi, hvorfor ikke? Er FAIR-prinsippene gjennomførbare og mulig å etterleve for offentlige virksomheter som deler data?

DSB vurderer at FAIR-prinsippene kan bidra til bedre gjenfinning, forståelse, sammenstilling og gjenbruk av data på tvers av sektorer og fagområder.

Prinsippene er særlig relevante for virksomheter som arbeider med analyser, situasjonsforståelse og beslutningsstøtte, der data fra flere kilder må kombineres og brukes sammen.

Er rådets ambisjonsnivåer for FAIR-prinsippene forståelig og hensiktsmessig? Bør ambisjonsnivået justeres for noen av prinsippene, og i så fall hvilke og hvordan?

DSB vurderer at de foreslåtte ambisjonsnivåene fremstår som forståelige og kan være et nyttig hjelpemiddel for virksomheter som skal prioritere innsats og modenhetsnivå.

Er oversettelsene av prinsippene forståelig, og gjengir de meningsinnholdet fra originalspråket, engelsk? Hvilken norsk oversettelse av "Findable" er mest dekkende og presis - "gjenfinnbar" eller "søkbar"? Er det andre begreper som bør vurderes?

DSB vurderer at oversettelsene i hovedsak er forståelige og gjengir meningsinnholdet i FAIR-prinsippene på en god måte.

Når det gjelder "Findable", mener DSB at "gjenfinnbar" er den mest presise oversettelsen. Begrepet favner både det at data kan søkes opp og det at data kan identifiseres, lokaliseres og finnes igjen over tid gjennom metadata, kataloger og permanente identifikatorer. "Søkbar" beskriver kun én del av dette er DSBs mening.

DSB vurderer derfor at "gjenfinnbar" best samsvarer med FAIR-prinsippets opprinnelige betydning og intensjon.

4. Andre innspill

Vi ønsker også innspill som ikke dekkes av spørsmålene over. Dette kan være synspunkter på enkeltpunkter i veilederen, forhold vi ikke har spurt om, eller andre perspektiver dere mener er relevante.

Er det noe i veilederen dere ønsker å kommentere spesifikt, bruker dere gjerne overskriftene og nummereringen fra veilederen.

DSB er positiv til hovedretningen i veilederen.

DSB støtter videre anbefalingene knyttet til oppdaterte data, datastrømmer og API-basert tilgjengeliggjøring. For beredskapsaktører kan tilgang til oppdaterte data og hendelsesinformasjon være avgjørende for situasjonsforståelse og beslutningsstøtte.